

Sammanfattningar av ministeriernas framtidsoversikter 2014

Innehåll

FRÅN BESLUT TILL FÖRÄNDRING	
Statsrådets kanslis framtidsöversikt 2014	5
FINLANDS STÄLLNING, SÄKERHET OCH VÄLFÄRD I EN ALLT KOMPLEXARE VÄRLD	
Utrikesministeriets framtidsöversikt 2014	6
ETT SAMHÄLLE BYGGT PÅ RÄTTVISA, ÖPPENHET OCH FÖRTROENDE	
Justitieministeriets framtidsöversikt 2014	7
DEN INRE SÄKERHETEN SOM FRAMGÅNGSFAKTOR OCH GARANT FÖR VÄLFÄRDEN	
Inrikesministeriets framtidsöversikt 2014	8
FINLANDS FÖRSVAR PÅ 2020-TALET	
Försvarsministeriets förvaltningsområde i framtiden 2014	9
ETT STABILT OCH EFFEKTIVT FINLAND I ETT INTEGRERANDE EUROPA	
Finansministeriets framtidsöversikt 2014	10
KOMPETENS OCH KREATIVITET GER VÄLFÄRD	
Undervisnings- och kulturministeriets framtidsöversikt 2014	11
VÄLFÄRD OCH TILLVÄXT GENOM MAT OCH FÖRNYBARA NATURRESURSER	
Jord- och skogsbruksministeriets framtidsöversikt 2014	12
TRAFIK OCH KOMMUNIKATION I DET DIGITALA FINLAND	
Kommunikationsministeriets framtidsöversikt 2014	13
TILLVÄXT FÖR FINLAND	
Arbets- och näringsministeriets framtidsöversikt 2014	14
VÄLBEFINNANDE INNEBÄR FUNKTIONSFÖRMÅGA OCH DELAKTIGHET	
Social- och hälsovårdsministeriets framtidsöversikter 2014	15
GRÖN TILLVÄXT OCH EN HÅLLBAR LIVSMILJÖ	
Miljöministeriets framtidsöversikt 2014	16

Från beslut till förändring

Statsrådets kanslis framtidsöversikt 2014

Tidsperspektivet för statsrådets kanslis framtidsöversikt är cirka fem år. Framtidsöversikten är skriven med utgångspunkt i statsministerns ledaruppgift. Den är i första hand avsedd som ett inslag i valdebatten och för regeringens bruk efter valet.

Den centrala frågan inom politiken både i Finland och i EU under de kommande åren är att stödja nya källor för konkurrenskraft och ekonomiskt tillväxt. Statens uppgift är att skapa förutsättningar för tillväxt, inte att i första hand vidta skraddarsyddna åtgärder. Det finns ett tryck på att minska resurserna inom den offentliga sektorn, vilket ökar behovet av prioritering, ny resursallokering och förnyande av förvaltningens roll.

Olika överraskande förändringar eller kriser kan uppstå snabbt. Det är viktigt att kontinuerligt utveckla förutsättningarna för statsministerns och hela regeringens arbete i sådana situationer. Samtidigt måste man trygga samhällets funktioner i alla situationer. Medborgarnas förtroende för det politiska beslutsfattandet och de offentliga institutionerna har sjunkit och det hotar fortsättningsvis att sjunka. En sådan utveckling kan ha allvarliga följder, eftersom Finland fram till nu har fått njuta av de fördelar som det stora förtroendet har fört med sig.

Det största behovet av förnyelse gäller regeringens strategiska arbete, vilket består av tre delar: regeringsprogrammet, regeringens strategiska handlingsplan och planen för de offentliga finanserna. **Utgångspunkten är ett strategiskt och kompakt regeringsprogram med inriktning på mål och utvecklingsriktningar.** För att detta ska kunna uppnås krävs det samordnande arbete av partierna och klara, gemensamma linjer av regeringspolitiken. **Genomförandet av regeringsprogrammet konkretiseras av regeringens strategiska handlingsplan och planen för de offentliga finanserna. Det är viktigt att dessa bildar en enhetlig helhet.** För närvarande är kontakten mellan den politiska beredningen och resursberedningen för svag.

Regeringens strategi ska kunna justeras smidigt under regeringsperioden. **De övriga verktygen inom statens styrsystem ska bättre än för närvarande förankras för att stödja den kärna som består av regeringsprogrammet, planen för de offentliga finanserna och regeringens strategiska handlingsplan.** För närvarande är t.ex. de många sektorstrategiernas roll i helheten otydlig.

Betydelsen av försök när det gäller skapandet av nya verksamhetsmodeller ökar. Det pågående arbetet med att förenhetliga statsrådets verksamhet stöder verkställighetsförmågan och det är meningsfullt att fortsätta med det. Det finns utvecklingsbehov i fråga om förvaltningen av statens företagstillgångar.

För att säkerställa kvaliteten på besluten och en god förvaltning är **det viktigt att sträva efter att det politiska beslutsfattandet och beredningen i statsrådet grundar sig på tillräckliga uppgifter av god kvalitet.** Verktygen och tänkesätten behöver utvecklas ytterligare. I stället för bristen på information är den centrala flaskhalsen allt oftare förädlingen av informationen till en form som är användbar, aktuell och möjliggör skapandet av en helhetsbild. Samhällsutvecklingen stöds av att de erfarenheter som man har fått från tidigare politik och utvärderingsinformationen om den används långsiktigt och målinriktat i det politiska beslutsfattandet. **Under den kommande regeringsperioden är det viktigt att sträva efter det mervärde som uppkommer genom en öppen och genomskinlig beredning samt genom samarbete över förvaltningsområdesgränserna.** IKT och stora informationsmaterial (big data) erbjuder möjligheter som borde utnyttjas inom områdena för produktivitet, helhetsbedömning och verksamhetsutveckling .

Med tanke på regeringspolitikens konsekvens är det bra att komma överens om målen för EU-politiken som en del av regeringsprogrammet och inte genom en separat redogörelse under regeringsperioden. Det finns orsak att fortsätta utvecklandet av Finlands EU-politik utifrån den tidigare politiken. Som den viktigaste prioriteringen kvarstår tillväxtskapande konkurrenskraft och därigenom främjandet av sysselsättning och välfärd.

Finlands ställning, säkerhet och välfärd i en allt komplexare värld

Utrikesministeriets framtidsöversikt 2014

Utrikesministeriets framtidsöversikt presenterar utrikesministeriets syn på vilka förändringar och kontinuiteter Finland kommer att möta de närmaste åren och med vilken utrikespolitik Finland kan vara framgångsrik i denna föränderliga omvärld. Det främsta syftet med översikten är att utgöra ett stöd för de kommande regeringförhandlingarna, men dess tidsperspektiv sträcker sig också över nästa mandatperiod.

För att Finland ska ha framgång i den internationella gemenskapen krävs en stark utrikespolitik. I den omvälvning den europeiska och globala omvärlden befinner sig i, kan Finland uttryckligen med en aktiv utrikespolitik styra förändringen i önskvärd riktning. Välgrundade utrikespolitiska mål ska vid behov omforma utrikesförvaltningens struktur och resurser, inte tvärtom.

Behovet för en övergripande utrikespolitik ökar då växelverkan intensifieras mellan säkerhetspolitik, externa ekonomiska relationer och utvecklingspolitik. Agendan för Finlands utrikespolitik under de närmaste åren har i översikten framställts under tre teman som är nära förknippade med varandra. Under det kommande årtiondet bör Finlands utrikespolitik under alla omständigheter styras av 1) Finlands starka internationella ställning, 2) ett nätverk för nationell säkerhet, 3) samt av att trygga och förstärka ett öppet samarbete som skapar välfärd och hållbarhet.

Ett samhälle byggt på rättvisa, öppenhet och förtroende

Justitieministeriets framtidsöversikt 2014

Ett rättvist samhälle förutsätter samarbete. Till framtidsöversikten för justitieministeriets förvaltningsområde har valts tre helheter som förutsätter samarbete mellan olika förvaltningsområden: den första helheten är det statliga systemet, demokrati och grundläggande rättigheter, den andra är tillgång till rättskydd och den tredje helheten behandlar allmän kriminalpolitik och brottspåföljdssystemet. I slutet av respektive tema beskrivs de risker som kan förverkligas ifall man inte reagerar på ändringarna i verksamhetsmiljön med tillräckligt långsiktiga, planmässiga och effektiva åtgärder.

Den offentliga ekonomins finansieringsproblem har lett till svagare möjligheter att trygga att de grundläggande och mänskliga rättigheterna fullgörs till godo. Därför är det nödvändigt att bland olika alternativ välja de sparåtgärder som bäst tryggar förverkligandet av dessa rättigheter. Ett ytterligare sätt att bidra till att dessa rättigheter fullgörs i godo är att tydligare fastställa tyngdpunkterna för verksamheten gällande grundläggande och mänskliga rättigheter.

Det demokratiska beslutsfattandet grundar sig på medborgarnas omfattande och likvärdigadelaktighet samt på förvaltningens öppenhet och växelverkan med det civila samhället. Vid sidan om en fungerande representativ demokrati behövs också medborgarnas direkta deltagande. Med hjälp av ny teknik är det möjligt att höra medborgarna på bredare bas och oftare. Detta kan ske via olika kanaler för samråd och delaktighet på webben eller genom kommunala folkomröstningar. Aktiv samverkan med förvaltningen och det civila samhället ökar medborgarnas förtroende för förvaltningen och det politiska systemet och resulterar i välmotiverade beslut.

Rättsväsendets uppgift att skydda rättigheterna, dra försorg om att samhället fungerar och att upprätthålla samhällsfreden är en av hörnstenarna i en rättsstat. Rättsväsendets ekonomi befinner sig på en kritisk nivå på grund av anslagsnedskärningarna och reformbehoven som riktats mot den. Utveckling av modeller som främjar tidig utredning av ärenden och alternativa tvistlösnings- och rättelseförfaranden gör det möjligt att producera effektivt och ekonomiskt rättsskydd redan innan ärendet tas upp till domstolsbehandling. Domstolar ska i princip handlägga bara sådana ärenden som inte kan behandlas i andra instanser utan att det skadar rättssäkerheten. Detta säkerställer snabba rättegångar och att rättsskyddet förverkligas i praktiken. Genom att erbjuda kundorienterade och mångsidiga elektroniska tjänster kan justitieförvaltningen bättre sörja för att ärenden behandlas genom ändamålsenliga förfaranden och främja effektiv utveckling av rättsvårdens strukturer utan att äventyra rättssäkerheten.

Användning av straffrättssystemet och kriminaliseringar utgör en, men bara en, nödvändig del av den finländska kriminalpolitiken. Brott kan också förebyggas genom att rätta till de omständigheter och situationer som bidrar till att skapa brottslighet. Således är det nödvändigt att garantera tillräckliga resurser för det brottsförebyggande arbetet också i ekonomiskt strama situationer. En fullständig behandling i domstol är ett dyrt och långsamt sätt att behandla ringa brottmål. Det har varit möjligt att lätta på behandlingen utan att det skett en ökning i antalet brott. Brottspåföljdernas effektivitet kan förstärkas genom att utvidga tillämpningen av samhällspåföljder och genom att utveckla de alternativ som finns till tillfälligt frihetsberövande. Genom att garantera fångar och personer som avtjänar en samhällspåföljd tillgång till grundläggande tjänster är det möjligt att minska social ojämlikhet och skillnaderna i välfärd och hälsa.

Den inre säkerheten som framgångsfaktor och garant för välfärden

Inrikesministeriets framtidsöversikt 2014

Under de närmaste åren kommer saldot i statsfinanserna fortsättningsvis att uppvisa ett klart underskott. De anpassningsåtgärder som regeringen kommit överens om minskar underskottet i statsfinanserna, men samtidigt försämrar de verksamhetsförutsättningarna för den inre säkerheten på många sätt. Även utmaningarna inom den kommunala ekonomin påverkar inrikesministeriets förvaltningsområde, i synnerhet organiseringen av tjänsterna inom räddningsväsendet.

De ekonomiska utmaningarna får emellertid inte lamslå säkerhetsmyndigheternas verksamhet, eftersom myndigheterna måste fungera på ett rättvist och jämlikt sätt samt bidra till att dessa värderingar tillgodoses i samhället. I detta sammanhang är det centrala kravet att de operativa myndigheterna måste kunna sörja för beredskapen och funktionsförmågan dygnet runt under årets alla dagar. Utan tilläggsfinansiering kan de viktigaste säkerhetstjänsterna tillhandahållas endast genom att man sänker den nuvarande nivån på och omfattningen av tjänster och godtar den försämring av säkerhetsnivån som uppstår till följd av detta, liksom det att en regional likabehandling av medborgarna inte kan säkerställas.

Det internationella samarbetet och den operativa verksamheten i utlandet är nu och i framtiden en oskiljbar och nödvändig del av hela den nationella inre säkerheten. Den säkerhetspolitiska miljön i Europa och Finland är i förändring och är därför svårare att förutse. Betydelsen av Finlands närområden och särskilt Ryssland är fortsättningsvis stor. Betydelsen av samarbetet mellan de nordiska länderna och Östersjöns kuststater väntas ytterligare öka.

Den omständigheten att informationssystemen och informationsnäten fungerar störningsfritt och konfidentiellt säkerställer i sin tur tillhandahållandet av de grundläggande funktionerna i samhället. Alla förändringar i detta verksamhetsfält påverkar aktörerna inom inrikesministeriets förvaltningsområde direkt och därigenom också möjligheterna att tillhandahålla de tjänster som förväntas av förvaltningsområdet.

Finlands centrala styrka med tanke på säkerheten är att medborgarna litar på myndigheterna, institutionerna och på varandra. Förtroendet stärker den sociala sammanhållningen ytterligare, och detta skapar en grund för säkerheten, trygghetskänslan och ett välfungerande samhälle. För att de strategiska kärnfunktionerna i anslutning till den inre säkerheten ska kunna tillgodoses och de centrala tjänsterna till medborgare tillhandahållas även i framtiden krävs det att den inre säkerheten som helhet genomgår en omfattande strukturell reform samt att de resurser som nämnda tjänster kräver tryggas.

Finlands försvar på 2020-talet

Försvarsministeriets förvaltningsområde i framtiden 2014

Situationen i Ukraina, som har eskalerat från en lokal konflikt till en allmäneuropeisk kris, inverkar även på Finlands säkerhets- och försvarspolitiska omgivning. Samtidigt har Östersjöområdet fått större strategisk betydelse i och med att förhållandena mellan väst och Ryssland har skärpts. Eftersom omgivningen förändras så snabbt, läget inte går att förutse och är osäkert, är strategiska överraskningar möjliga. Den tid som kan användas för att ge försvararen en förvarning och höja beredskapen blir kortare och de fjärrverkande vapensystemen ökar i betydelse.

Såsom det har kunnat ses i Ukraina, framhävs vid användningen av maktmedel dess olika metoder och kombinationer av dessa. Så kallad hybridkrigföring betyder, att vid sidan av traditionella militära metoder används asymmetriska metoder, olika former av påtryckning samt informations- och cyberinsatser eller kombinationer av dessa. Militär makt kan användas som en del av andra verktyg för och kombinationer av maktmedel eller också kan man hota indirekt med dessa, och vem som skapar hotet kan inte nödvändigtvis klarläggas. Verksamheten behöver inte alltid vara fysisk, utan önskad effekt kan fås till stånd på olika sätt, såsom med informationsinsatser. Dessutom kommer hoten i framtiden i allt högre grad att inriktas på samhällets kritiska funktioner och medborgare.

Den allmänna värnplikten är en viktig del av den finska försvarslösningen också i framtiden. Den utgör grunden för det finska försvaret och den har ett starkt stöd och förtroende hos statsledningen, folket och de värnpliktiga. Endast med hjälp av allmän värnplikt får vi i Finland en kvalitativt och kvantitativt tillräcklig reserv som kan placeras i krigstida uppgifter. Den allmänna värnplikten utvecklas hela tiden. En framtida framgångsfaktor är att den finska värnplikten utgör en integrerad del av det finska samhället.

Den föränderliga omgivningen och det ökande ekonomiska ömsesidiga beroendet förutsätter ett vittomfattande försvarssamarbete. Det behövs internationellt nätverkande, partnerskap och samarbete, emedan ingen ensam har alla resurser som kommer att behövas. Säkerhets- och försvarssamarbetet – såväl inom landet som även internationellt – är en oskiljaktig del av det finska försvaret. Genom ett fungerande myndighets-samarbete och det finska konceptet för en övergripande säkerhet säkerställs att samhället har förmåga att klara kriser. Denna förmåga är beroende av att också medborgarna litar på statsförvaltningen och försvarsmakten.

Det främsta målet för det militära försvaret är att bilda en preventiv tröskel mot användningen av militär makt eller mot hotet om sådan samt förmåga att avvärja attacker som riktar sig mot landet. Detta kommer att vara försvarets prioritering också i framtiden och det förutsätter att försvarsmakten har verklig prestationsförmåga. Ett allvarligt orosmoment i framtiden är försvarsbudgetarna och framför allt den finansiering som kan användas på försvarsmateriel.

De krav som den föränderliga omgivningen ställer måste kunna bemötas genom att försvarsförmågan planenligt upprätthålls och utvecklas. På kort sikt balanserar försvarsmaksreformen kostnadsstrukturen och utgör en bas för fortsatt utvecklande, men redan på medellång sikt, fram till början av 2020-talet, kommer en betydande del av den materiel som är central för försvarsgrenarnas viktigaste trupper att vara föråldrad och prestationsförmågan att sjunka under den nivå som uppgifterna kräver. På lång sikt, på 2020-talet, föråldras marinens stridsfartyg och flygvapnets jaktplan och nya måste anskaffas i stället för dem.

Om det behov av tilläggsresurser för försvarsförvaltningen som tas upp i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen för 2012 tillgodoses, tryggas försvarsförmågan fram till första hälften av nästa decennium. Detta är emellertid inget svar på de behov av finansiering för att ersätta marinens allt äldre fartygsmateriel och flygvapnets Hornet-materiel, vilka vi oundvikligen står inför på 2020-talet. Utan en tillräcklig nivå på materielinvesteringarna kräver de grundläggande valen i fråga om försvaret att omvärderingar görs redan under nästa regeringsperiod.

Ett stabilt och effektivt Finland i ett integrerande Europa

Finansministeriets framtidsöversikt 2014

Finlands ekonomiska omgivning kommer att förbli svår under de närmaste åren. De traditionella tillväxtbranscherna har stagnerat och återhämtningen förutsätter ett nytt produktionsmässigt underlag. Finansministeriets framtidsöverblick skisserar upp statens förutsättningar att stöda reformprocessen samt medlen för tryggheten av högklassig offentlig service i ett läge med allt stramare ekonomiska ramar.

Statsmakten kan inte vara någon källa till bestående tillväxt, men den bör möjliggöra hållbar tillväxt. Strukturella reformer, ökad konkurrens och effektivisering av verksamheten inom den offentliga sektorn utgör väsentliga medel.

En utökning av kommunstorleken, liksom även nya, kommungränsöverskridande strukturer – speciellt SO-TE-uppgörelsen – kan underlätta produktionen av tjänster på en skala som möjliggör ekonomiskt effektiv verksamhet. Framgången med dessa reformer kommer till stor del att avgöra Finlands ekonomiska bärkraft och den kvalitativa utvecklingen av servicen.

Den kontinuerliga ekonomiska integrationen inom euroområdet påverkar i tilltagande mån Finlands ekonomiska omgivning. Koordineringsramen för EU:s ekonomiska politik förnyades i rask takt under krisåren. När det omedelbara krisstrycket nu lättat, är det dags att utvärdera de genomförda reformernas funktion och riktningen för euroområdets kommande utveckling.

Kompetens och kreativitet ger välfärd

Undervisnings- och kulturministeriets framtidsöversikt 2014

Kunskapskedjan i skick – en nystart genom fostran och utbildning

Det finländska utbildningssystemet är känt för sin lyckade kombination av kompetens på hög nivå, jämställdhet och effektivitet. Det går dock att skönja en klar nedgång i ungas inlärningsresultat och attityder. Det är viktigt att under alla omständigheter prioritera och satsa på början av kunskapskedjan. Att satsa på småbarnsfostran och grundläggande utbildning främjar jämlikheten och den sociala kohesionen samt skapar en grund för senare framgång. Övergången från grundstadiet till gymnasiet och yrkesutbildning borde säkras. Yrkesutbildningen borde i högre grad utgå från arbetslivet och kvaliteten stärkas. Utbildningens flexibilitet och reaktionskänslighet borde förbättras. Lärande i arbetet och fortbildning vid sidan av arbetet betonas. Digitaliseringen möjliggör nya sätt att lära sig, undervisa och arbeta.

Högskoleutbildning och forskning konkurrensfördel

Finland specialiserar sig inom branscher som kräver hög kompetens. För att garantera den nationella konkurrensfördelen krävs en reform av högskolesystemets verksamhetsstrukturer och att man gör finansieringsgrunden mer mångsidig. Genom att utveckla systemet lyfter man forskningen i Finland till de ledande vetenskapsländernas nivå i fråga om kvalitet och verkningsfullhet. Högskolesystemet bör som helhet vara konkurrenskraftigt och av hög kvalitet. Finland har dock endast möjlighet att satsa på några områden inom världstoppens forskningsverksamhet. Genom att förnya forskningens verksamhetspraxis kan Finland bli föregångare i fråga om öppenhet inom vetenskap och forskning.

Kultur ger mervärde till livet, samhället och ekonomin

Finland har en liten befolkning och språk- och marknadsområdet är litet. Vi behöver en stark och omfattande kulturpolitik som möjliggör skapandet av högklassigt inhemskt innehåll. Digitaliseringen inverkar på olika kulturella områden. För att trygga den regionala tillgången till konst- och kulturtjänster behövs nya lösningar. Arbets- och socialskyddet för aktörer inom kreativt arbete bör förbättras. Finansieringen av konst- och kulturinstitutionernas lagstadgade statsandelar bör överföras från tipsmedel till budgetmedel och fördelningen mellan tipsmedelns förmånstagare bör ske enligt nuvarande praxis.

Större delaktighet och engagemang bland medborgare

Nya sätt att delta och att idka hobbyverksamhet bland unga kräver nya modeller inom ungdomsarbete, kulturtjänster, idrott och motion samt en reform av den offentliga understödspraxisen. Att man rör på sig för lite är ett problem ur såväl individens och folkhälsans som ur nationalekonomisk synvinkel. Att öka befolkningens idrotts- och motionsaktivitet förutsätter ett tätare samarbete mellan olika förvaltningsområden. Ungdoms- och idrottspolitiken har en central roll som utvecklare av beredskap som är nödvändig med tanke på delaktighet, gemenskap och demokrati.

Strukturer, finansiering och styrning bör förnyas

De senaste årens anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin inverkar på ett betydande sätt på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. På grund av de minskade ekonomiska resurserna inom den offentliga sektorn och en starkare helhetsstyrning förutsätter en utveckling av välfärdssamhället att man utvärderar förvaltningsområdets verksamhet på nytt, att man förnyar strukturer och styrning samt att man hittar nya sätt att ordna tjänster.

Välfärd och tillväxt genom mat och förnybara naturresurser

Jord- och skogsbruksministeriets framtidsöversikt 2014

Tema 1. Livskraftig landsbygd, en sporrande omvärld

Utveckling av landsbygdens infrastruktur är av vikt med tanke på att skapa ny affärsverksamhet. En bra tillgång till experttjänster och fungerande finansieringsinstrument bidrar till sysselsättning, utveckling av ny affärsverksamhet och trygghet av tjänster. Det är viktigt att man utvecklar vidare sektorns förvaltning för att förbättra produktiviteten och effektiviteten. En markanvändningsplanering och bygglagstiftning som tar hänsyn till landsbygdens särdrag förbättrar möjligheterna att bo och driva företag i landsbygdsområden. Genom att planera användningen av mark- och vattenområden och utveckla lagstiftningen skapar man allt bättre förutsättningar för en hållbar användning av naturresurser. En tillräckligt stor investeringsfinansiering för jordbruket har en betydande inverkan på den finska produktionens konkurrenskraft. De centrala utmaningarna inom förvaltningen av stammar av stora rovdjur handlar om att samordna de ekologiska, ekonomiska och sociala aspekterna på ett jämlikt sätt.

Tema 2. Ökad användning av förnybara naturresurser – på ett hållbart och ansvarsfullt sätt

Det är möjligt att öka en hållbar användning av förnybara naturresurser och den affärsverksamhet som bygger på dessa resurser avsevärt jämfört med nuläget. Ny tillväxt kräver satsningar på skogsbrukets verksamhetsbetingelser och den virkesförädlade industrins möjligheter att investera. Produktionen av bioenergi kan öka. Inhemskt virke och annan biomassa kan i en allt större omfattning kompensera importerade bränslen. Vattenbiomassor har en stor tillväxtpotential, men för att man ska kunna dra nytta av dem ska man utveckla kunskaper, exportbar teknologi och konflikthantering. Vid utveckling av vattendrag är det viktigt att man försöker komma till heltäckande lösningar som stödjer vattenvården, fiskvandringen och levnadsmiljöerna, hanteringen av risker vid översvämning och torka, rekreativ användning och produktionen av förnybar energi. Det är lönt för Finland att aktivt delta i det internationella samarbetet kring hållbar användning av naturresurser och bioekonomi och försöka påverka EU-beslutsfattandet allt starkare. Målet för utvecklingen av den offentliga förvaltningen är en allt mer genomgripande planering av användningen av naturresurser.

Tema 3. Finlands starka matpolitik på global marknad

De jordbrukspolitiska instrumenten säkrar en lönsam inhemsk jordbruksproduktion som hela livsmedelskedjan och försörjningsberedskapen grundar sig på. Utgångsläget är en ren miljö, hållbara produktionsmetoder, konkurrenskraftiga produktionsprocesser och högkvalitativa produkter. Ett jordbruk som är självförsörjande på energi och som bygger på lokala, mångsidiga och förnybara energikällor är ett ambitiöst mål som går att uppnå. Den finska livsmedelskedjans starka sidor ska bevaras även i framtiden: livsmedelssäkerheten ligger på toppnivå i världen, informationen om kedjans ansvarsfulla verksamhet är öppen, ansvars- och spårbarhetssystemet utvecklas vidare. När man utvecklar den finska livsmedelsproduktionen, lönar det sig att ta hänsyn till konsumenternas värderingar och möjligheterna att utgåenden från dessa värderingar skapa mervärde. Det är möjligt att öka exporten av livsmedel och livsmedelskompetens. Att bevara den genetiska mångfalden hos odlingsgrödor, produktionsdjur och skogsträd på lång sikt gör det möjligt att förädla sorter och raser som möter de föränderliga behoven.

Tema 4. Datalager och forskningsrön tillgängliga för alla

Avsikten är att våra datalager och tjänster kopplas samman med den nationella infrastrukturen för elektroniska tjänster. Nyanvändning av datalager kan stödjas genom fungerande standardiserade informationstjänster och tydliga bruksvillkor för öppna data. Den tekniska multianvändningen av terrängdatasystemet, som är grunden för den landsomfattande geodatainfrastrukturen, ska utvecklas och dess roll inom lagstiftningen som ett av de nationella basdatalager ska stärkas. Geodatatekniska tillämpningar ger nya möjligheter för att hantera användningen av naturresurser samt för att utveckla förvaltningsprocesser och livsmedelskedjan. Forskningen kring matsystemet och förnybara naturresurser och därmed relaterade innovationer utgör ett underlag för framtidens bioekonomi.

Trafik och kommunikation i det digitala Finland

Kommunikationsministeriets framtidsöversikt 2014

Den pågående digitaliseringsutvecklingen kallas för den industriella revolutionens tredje stadium. Den digitala utvecklingen har radikalt ändrat på strukturerna och modellerna för affärsverksamheten inom industri, handel och tjänster och samtidigt på Finlands förutsättningar att nå framgång. Digitaliseringen går genom hela samhället och utnyttjandet av digital information har blivit en central accelerator för tillväxt och konkurrens samt grunden för den framtida välfärden. Det digitala genombrottet påverkar kraftigt vardagen för alla. Digitaliseringen är ett viktigt redskap även när det gäller en nödvändig ökad resurseffektivitet i den offentliga sektorn.

Digitaliseringen påverkar starkt också trafiken. Framtidens trafiksystem bildas av en fungerande helhet av infrastruktur, tjänster och information. Man vill se framtidens trafik som verklig service. Målet är att tjänster för rörlighet och transporter, som svarar mot kundernas behov, erbjuds på marknadsvillkor så att de fungerar tillsammans och är lätta att använda, helst via ett enda gränssnitt. Basservicen tryggas med offentliga medel där den annars inte skulle fungera.

När kommunikationssystemen digitaliseras ersätter och kompletterar fysisk rörlighet och digitala tjänster varandra. Den nya marknaden för tjänster påskyndas av det minskande intresset att ha egen bil och den snabba framskridande automatiseringen av trafiken. Kundens roll stärks: kunderna deltar allt mer intensivt i planering och utveckling av servicen. Utnyttjandet av information och framstegsvänlig utveckling av IKT-lösningar förbättrar även en smidig, säker samt miljövänlig trafik och hjälper på så sätt till att svara på de traditionella utmaningarna inom trafikpolitiken.

Kommunikationsnät, information och tjänster kring dem är en tillväxtplattform för människors välmående samt för företags och regioners konkurrenskraft. Hindren för utnyttjandet av digitala material sänks. Informationens värde beror emellertid ofta på hur den kan förenas med övrigt material. En avgörande sak är informationens konfidentialitet och integritetsskyddet. Delvis kan problemet lösas till exempel genom anonymitet i informationen.

En gynnsam utveckling kräver att det skapas framstegsvänliga kommunikationsnät av toppklass i Finland som motsvarar det växande behovet och sätter fart på utbudet och bruket av digitala tjänster. Kommunikationsnätens och den övriga infrastrukturens potential för olika tjänster och för innovativt bruk bör utnyttjas fullt ut. Den digitala utvecklingen har explosionsartat ökat utbudet på medierna och andra aktörers innehållstjänster och utmanat de traditionella mediernas verksamhets- och förtjänstmodeller. I den digitala brytningstiden bör det skapas förutsättningar för mångsidig innehållsproduktion genom att uppmuntra branschen till djärva och progressiva lösningar.

På sista tiden har man allt bättre även förstått trafikledernas betydelse som underlag för att företagets affärsverksamhet ska kunna skapas och utvecklas. Trafiksystemet hör ihop med regionernas och samhällsstrukturernas utveckling. När trafikförbindelsernas utvecklingsbehov dryftas måste man känna igen de förändringsfaktorer som påverkar samhället och de olika regionerna. Bland dem accentueras i framtiden nya energikällor och sätt att producera energi, urbaniseringen, bioekonomins tillväxt i Finland och turismens behov.

Tillväxt för Finland

Arbets- och näringsministeriets framtidsöversikt 2014

Omvärldsbeskrivningen framtidensfinland.fi ligger i bakgrunden för framtidsöversikten. Finland har många strukturella styrkor, som ger goda förutsättningar för ekonomisk tillväxt och ökad välfärd.

Vi skapar nya spjutspetsar för tillväxt och export. Potentiella spjutspetsar för tillväxt i Finland är bl.a. bioekonomi och cleantech samt de möjligheter som digitaliseringen och robotiseringen ger. Vi förnyar aktivt näringsstrukturen i alla våra regioner.

Vi ökar konkurrensen på hemmamarknaden. Vi behöver ett systematiskt främjande av företagsamheten och konkurrenskraften. Vi lättar på små och medelstora företags administrativa börda, främjar företagsamheten genom upphandlingspolitik och sörjer för att företagsstöden är ändamålsenliga.

Vi tryggar vårt energisystems stabilitet och utveckling. Vi ökar produktionen av förnybar och utsläppsfri energi samt energieffektiviteten. Vi säkerställer förutsättningarna för marknadsbaserade elproduktionsinvesteringar. Vi utvecklar en smart energiteknologi.

Vi utvecklar arbetslivet och arbetsmarknaden. Målet är en mer dynamisk återsysselsättning och förebyggande av strukturell arbetslöshet. Vi behöver ett mer sporrande system med utkomstskydd för arbetslösa och en aktivare roll för staten när de reformer som beretts på trepartsbasis framskrider.

Vi reformerar förvaltningen. Vi prövar på nya arbetssätt. Vi utnyttjar de lösningar som ICT erbjuder. Vi tillhandahåller information för offentligt bruk. Vi intensifierar samarbetet mellan myndigheterna och förenklar tillståndsförfarandena. Vi reformerar förvaltningsstrukturerna och bygger upp statens partnerskap med regioner och städer.

Välbefinnande innebär funktionsförmåga och delaktighet

Social- och hälsovårdsministeriets framtidsöversikter 2014

Beskrivning av verksamhetsmiljön

Social- och hälsovårdsministeriets mål och verksamhet är tätt sammanbundna med allt i samhället, och kan inte avskiljas från andra verksamhetsområden. I och med att befolkningens åldersstruktur ändras ökar de sociala utgifterna, samtidigt som finansieringsgrunden blir mindre. De socioekonomiska, regionala och könsbaserade hälso- och välfärdsskillnaderna är stora. Polariseringen av befolkningen hotar samhällets grunder. Genom att satsa på hälsa, välbefinnande och kunskaper stöder man den ekonomiska tillväxten och finansieringen av välfärden. Det är fortfarande nödvändigt att förbättra befolkningens livsstil och att förebygga folksjukdomarna. För att samhället ska fungera krävs det att den sociala tryggheten, främst social- och hälsovårdstjänsterna, reformeras. Såväl produktionsätten som uppgiftsstrukturerna och arbetsfördelningen måste reformeras. Betydelsen av samarbete ökar regionalt, över förvaltningsområdenas gränser och internationellt.

De mest centrala utmaningarna i den närmaste framtiden

1. Alla har rätt till välbefinnande

Välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga hindrar att klyftor bildas i samhället. Genom att förebygga marginalisering stöder man ett rättvist samhälle och stabiliserar förhållandena i samhället. Social trygghet ökar människornas välbefinnande, bidrar till jämvikten i samhället och främjar den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften. Samhället ska byggas upp så att det uppmuntrar medborgarna till att delta i beslutsfattandet och i samhällelig verksamhet.

2. En reform ökar genomslagskraften och effektiviteten

Finansieringen av den sociala tryggheten ska stå på en stadig grund. Antalet äldre ökar och allt mer tjänster behövs, och med de nuvarande resurserna och den nuvarande personalen kan man inte svara på det ökade behovet av tjänster. Bedömningar som baserar sig på fakta behövs som stöd för reformen. Det behövs strukturella och funktionella förändringar, man måste lära sig nya sätt att utföra arbetet och gränser måste överskridas.

3. Teknologins och informationens möjligheter ska utnyttjas

Människans roll håller på att förändras och bli aktivare samtidigt som växelverkan inom tjänsterna ökar. Den som använder tjänsterna deltar också i utvärderingen av dem. Människorna sätter nya mål för vad det innebär att vara kund eller klient, för tillgängligheten till tjänster och fri rörlighet, och här kan tekniska lösningar vara till nytta. En öppen information och hur den utnyttjas, elektroniska tjänster och att stöda utvecklingen av hälsoteknologi är nationella möjligheter.

4. Att öka antalet år i arbetslivet är en gemensam utmaning

En hållbar grund för ekonomin grundar sig allt mer på sysselsättning, hälsa och funktionsförmåga. Det är hela samhällets gemensamma sak att stöda arbetslivets dragningskraft och välbefinnande i arbetet. Konkurrenskraft, produktivitet och en stabil grund för ekonomin uppstår inte om man inte mår bra i arbetet. Det enda sättet att trygga längre arbetskarriärer är en arbetsför befolkning med god funktionsförmåga. Den ekonomiska utvecklingen skapar verksamhetsförutsättningarna för välfärden; beskattningen, avgifterna och den sociala tryggheten ska ordnas så att det alltid lönar sig att arbeta och att sysselsättningsgraden stiger. Arbetspensionssystemet ska ses över så att det bättre motsvarar den ökade livslängden, så att den offentliga ekonomin stärks och att finansieringen av arbetspensionssystemet tryggas.

5. Vår livsmiljö är en viktig tillgång för välbefinnande och hälsa

På vårt välbefinnande inverkar hur vi motionerar, bor och arbetar och vilka hot och risker det finns i vår miljö. En livsmiljö av hög kvalitet och naturen främjar välbefinnande och hälsa. Livsdugligheten i livsmiljön ska stärkas och ett fungerande samhälle ska tryggas också i speciella situationer.

Grön tillväxt och en hållbar livsmiljö

Miljöministeriets framtidsöversikt 2014

I miljöministeriets framtidsöversikt beskrivs **verksamhetsmiljön** och **de centrala målen** inom miljöpolitiken. Målen är **'ett kolsnålt och energieffektivt Finland', 'ett hållbart nyttjande av naturresurserna och en fungerande cirkulär ekonomi', 'en god miljöstatus', 'biologisk mångfald och fungerande ekosystemtjänster' samt 'boendeförhållanden som stöder välfärden och konkurrenskraften'**. Det presenteras två olika scenarier: **'en framtida målbild'** och **'ett vad händer om'**-utvecklingsförlopp. Dessutom listas **metoder** som är avsedda att styra utvecklingen mot den framtida målbilden. Till slut presenteras exempel på scenariernas **ekonomiska konsekvenser**.

Beskrivningen av **verksamhetsmiljön** visar att det i fråga om miljöns tillstånd inte bara finns stora utmaningar – det har också skett framsteg. De politiska beslut som fattats och de praktiska åtgärder som vidtagits inom miljö- och naturskyddet i Finland tar sig uttryck i form av bättre vattenstatus och luftkvalitet. För att miljön ska kunna förbättras i vidare perspektiv krävs det ett helhetsbetonat tankesätt och många likriktade åtgärder. Framför allt de allvarligaste problemen, dvs. klimatförändringen och utarmningen av den biologiska mångfalden, kräver lösningar. För att kunna stävja klimatförändringen måste vi förbinda oss till ett kolsnålt samhälle. Parallellt med att vi minskar utsläppen måste vi också anpassa oss till det föränderliga klimatet. Konkurrensen blir hårdare på marknaden för naturresurser. Vi står inför en övergång till en cirkulär ekonomi som hjälper oss att hushålla med naturresurser och skapa grön tillväxt och gröna arbetstillfällen. Befolkningen koncentreras till tillväxtcentrum, i synnerhet till metropolområdet. Att utbudet av bostäder är för knäppt i förhållande till efterfrågan, i synnerhet i huvudstadsregionen, bidrar till höga bostadspriser och höga hyror. Den byggda miljön i Finland håller i regel god standard i europeisk jämförelse. Det krävs trots allt fortsatta åtgärder, t.ex. när det gäller byggkvalitet, konstruktionssäkerhet och en sund inomhusluft. Genomförandet av den ökande miljöregleringen inom EU förutsätter en stark miljöförvaltning. Vi behöver framför allt smarta verksamhetssätt, nätverk och produktivitet.

I den framtida målbilden har världen, och Finland, gått in för utsläppsbanor för växthusgasutsläpp som gör att det s.k. tvågradersmålet sannolikt kan uppnås. Inom den byggda miljön har det införts kolsnåla och energieffektiva lösningar. Finlands spetsområden för tillväxt är hållbara, och produkter, material och näringsämnen återvinns. Finland är känt för sin goda vatten- och luftkvalitet. Den biologiska mångfalden är tryggad och ekosystemtjänsternas centrala betydelse för samhället allmänt känd. Utvecklingen inom den byggda miljön ökar människornas välfärd, och digitaliseringen ger möjligheter som utnyttjas effektivt. Priset på boende är skäligt och motsvarar de boendes behov. Konkurrenskraften har stärkts i stadsregionerna, särskilt i metropolområdet.

Centrala metoder:

- Det förs förhandlingar om ett internationellt klimatavtal. Finland deltar aktivt i den internationella klimatpolitiken och strävar efter att vara kolneutralt senast 2050.
- Miljöns tillstånd, samhällsekonomin och sysselsättningen förbättras genom att man på bred front inför ekonomiska och andra styrmedel samt stöder lösningar som stärker Finlands naturresursproduktivitet och material- och energieffektivitet och minskar utsläppen.
- Uppkomsten av avfall förebyggs, avfallsmängderna minskas, återvinningsmålen främjas och återvinnningen av näringsämnen intensifieras.
- Miljöhänsyn integreras effektivt i författningar, strategier och verksamheter, särskilt inom jordbruks-, skogs-, energi- och gruvsektorn, samt i den regionala utvecklingen och i det arktiska samarbetet.
- Den helhet som miljötilstånd- och bedömningsförfaranden utgör effektiviseras.
- Belastningen minskas för att god status ska kunna uppnås i Östersjön och i yt- och grundvattnen (bl.a. näringsbelastning, skadliga ämnen) och det nationella och internationella samarbetet utökas.
- Nätverket av skyddsområden kompletteras och skötseln effektiviseras, och lagstiftningen om bevarande och hållbart nyttjande av den biologiska mångfalden utvecklas.
- Arbetet för en välfungerande samhällsstruktur främjas och styrningen av byggandet utvecklas.
- Den byggda miljöns kvalitet förbättras, liksom även kunnandet inom byggande och ombyggnad.
- Nivån på boendekostnaderna sänks och stödsystemet för boende förbättras så att det blir mer verkningsfullt.
- Planläggnings- och avtalsförfarandena i växande stadsregioner utvecklas.
- Metropolpolitiken stärks och dess verkningsfullhet förbättras.

SNELLMANGATAN 1, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
tfn 0295 16001
fax 09 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut

ISBN PDF 978-952-287-134-3
ISSN 1799-7828